

QANDLI DIABET BILAN KASALLANGAN ONALARDAN TUG‘ILGAN AVLODLAR YURAGIDAGI MORFOLOGIK O‘ZGARISHLAR

Shamuratov Abror Shonazarovich

Assistant Kafedra mikrobiologiya, virusologiya va immunologiya

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi

Tel: +998 90 125 66 96

Abror7300@gmail.ru

ANNOTATSIYA

Qandli diabet holatidagi ona kalamushlardan tug‘ilgan kalamush bolalarining yurak miokardida distrofik o‘zgarishlar bo‘lishi aniqlandi. Bu o‘zgarishlar tajribaning 14 chi kunida yaqqol aks etib, perivaskulyar va interstitsial limfogistotsitar infiltrat sifatida namoyon bo‘ldi.

KALIT SO‘ZLAR

Yurak, miokardit, qandli diabet, kardiomiotsitlar, biriktiruvchi to‘qima tolalari.

ANNOTATION

Dystrophic changes were observed in the myocardium of the heart wall of rat pups born from mothers in the state of experimental diabetes mellitus. The observed changes reached a maximum by the 14th day of the study, manifesting as perivascular and interstitial lymphohistiocytic infiltrate.

KEY WORDS

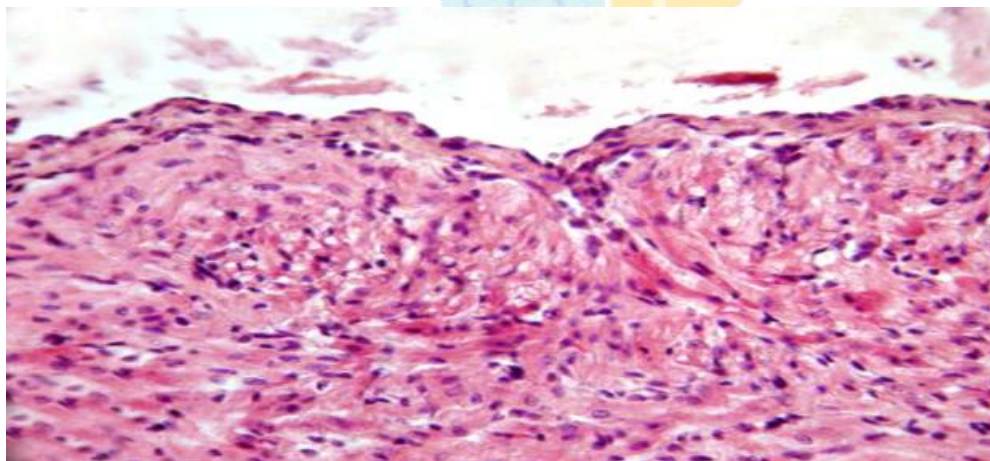
Heart, myocarditis, diabetes mellitus, cardiomyocytes, connective tissue fibers.

KIRISH. Hozirgi vaqtda yurak-qon tomirlari sistemasi kasalliklari dunyo miqyosida eng keng tarqalgan bo‘lib, epidemiya tusini olgan. Jahon sog‘liqni saqlash tashqiloti ekspertlarining ma‘lumotlariga ko‘ra, yer yuzida yurak-qon tomir sistemasi kasalliklari oqibatida har 32 soniyada bir o‘lim sodir bo‘lyapti. Yurak-qon tomir sistemasi kasalliklari orasida eng ko‘p o‘limga olib kelayotganlari bu yurakning ishemik kasalligi. Agarda yurak-qon tomir sistemasi kasalliklari oqibatida sodir bo‘layotgan o‘lim hodisasini 100% deb olinsa, uning 52,5% i yurak xuruji stenokardiya, infarkt natijasida yuz beradi.

Tadqiqot maqsadi. Qandli diabet bilan kasallangan onalardan tug‘ilgan avlodlar yuragidagi morfologik o‘zgarishlarni o‘rganish.

Tadqiqot uchun materiallar. 24 ta tajriba guruhida yangi tug‘ilgan oq laborator kalamushlariga hayotining 3-kuni tajribaviy qandli diabet chaqirish uchun 100 gr tana og‘irligiga nisbatan 4 mg miqdorda streptozototsin qorin bo‘shligiga yubordik va har kuni dum venasidan qon olinib qand

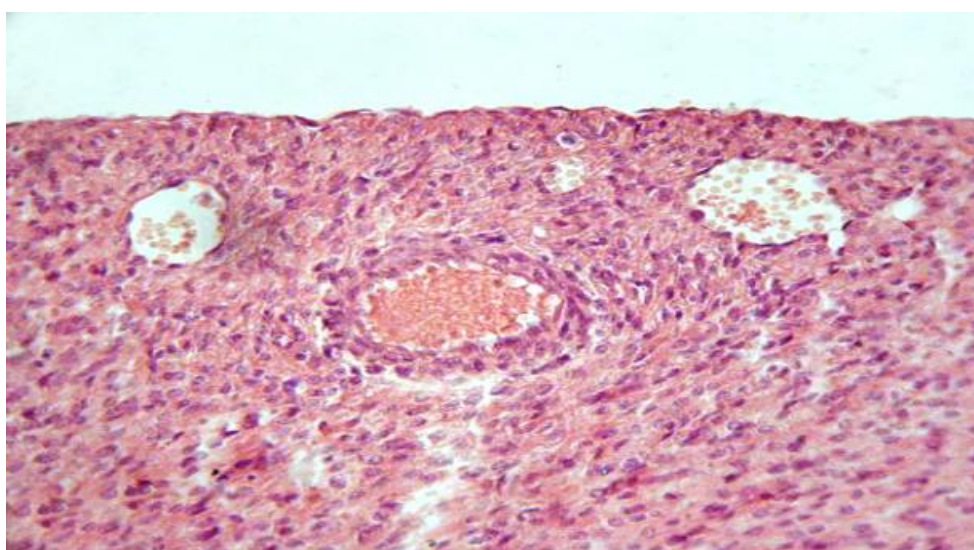
miqdori o'lchab borildi. Kalamushlarning qorin bo'shlig'iga 0,9 % li fiziologik eritma yuborildi. Kalamushlar rivojlanishning 21 kunlik, 120 kunlik, 12 oylik va 24 oylik davrlarida jonsizlantirildi. Morfologik tekshiruvlar uchun kalamushlarning o'pkalari olindi va kichik qon aylanish doirasi arteriyalarini o'rganildi.

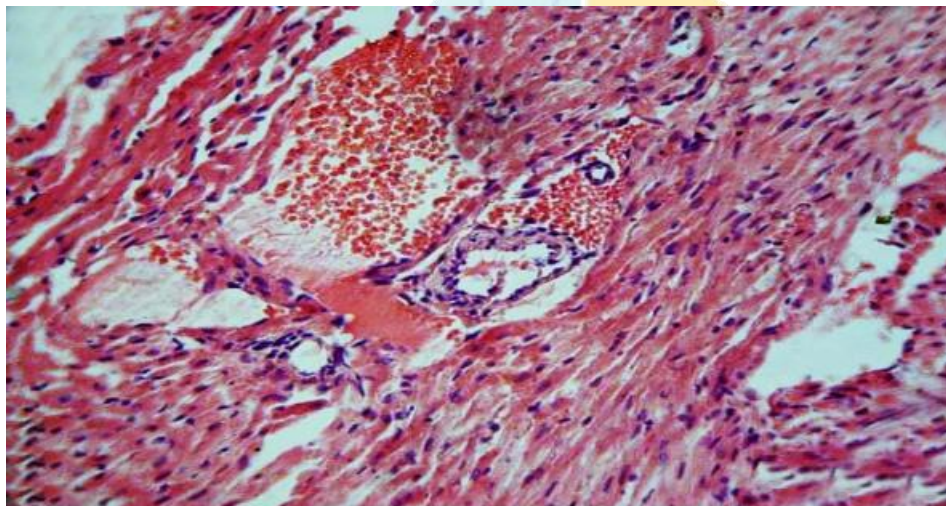
a) Nazorat guruxi 6-kuni. Kardiomiotsitlar. Bo'yalishi: G-E. X: 10x20

b) tajribaning 6-kuni. Interstitsiyning bo'rtishi hisobiga miokardning yumshashi. Bo'yalishi: G-E. X: 10x20

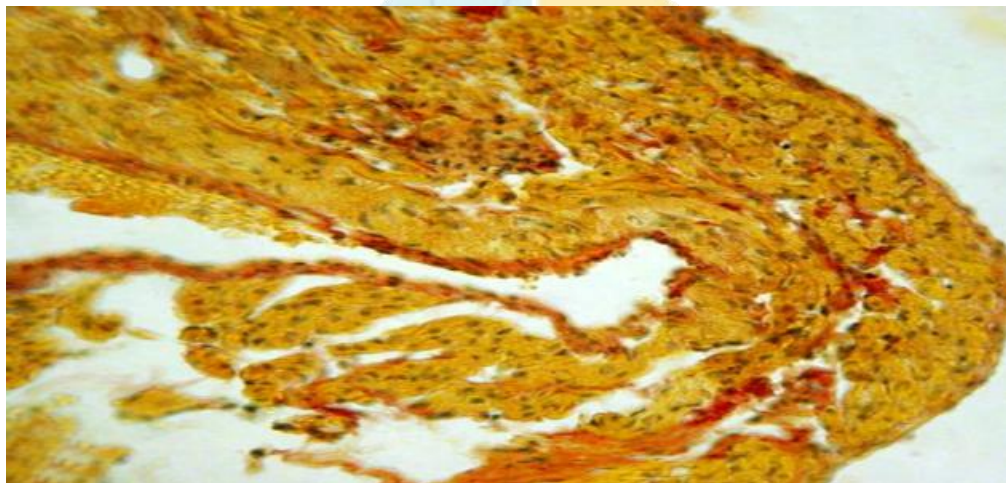
a) 16 kunlik nazorat guruhidagi kalamush yuragi miokardining subepikardial sohasidagi qon tomirlari. Bo'yalishi: G-E. X: 10x20

b) tajribaning 16-kuni. Sinusoidlarning kengayishi, arteriyalar atrofi va interstitsiydagi yallig‘lanish infiltrati. Bo‘yalishi: G-E. X: 10x20

21 kunlik nazorat guruhidagi kalamush yuragi devorida kollagen tolalarning joylashishi. Bo‘yalishi: Van-Gizon. 10.ob.20.

21 kunlik kalamush yuragi devorida kollagen tolalarning bir xilda tarqalmaganligi. Bo‘yalishi: Van-Gizon. 10.ob.20.

XULOSA. Yurakning uzunligi, kengligi va oldingi-orqa o‘lchamining maksimal kattalashuvi tug‘ilgandan boshlab 6 sutkagacha kuzatiladi va kranio-kaudal yo‘nalishda o‘zining joylashishini o‘zgartiradi. Tug‘ilgandan boshlab 21 kunlik yoshgacha bo‘lgan davrda yurakning nisbiy vazni tana vazniga nisbati 1,75 dan 1,1 gacha kamayadi. Yurak va tana vaznining qiyosiy o‘zgarishi, ularning koeffitsiyenti, shuningdek yurak shaklining o‘zgarishi va ko‘krak qafasining rivojlanishi orasida bog‘liqlik kuzatildi. Tajriba guruhidagi kalamushlar yuragi qorinchalari devori barcha qatlamlari morfometrik ko‘rsatgichlari nazorat guruhiga nisbatan kamayganligi aniqlandi. Kinmiks pestitsidi bola kalamushlar yuragiga ko‘rsatgan toksik ta’siri o‘ziga xos patomorfologik o‘zgarishlar bilan namoyon bo‘ldi, ya’ni arteriola va kapillyarlar devorida tolali tuzilmalarning dezorganizatsiyasi, hamda miokard mushak tolalarida distrofiya, miofibrillalarning titilishi kuzatildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Величко П.Б., Османов Э.М. Влияние продолжительности сахарного диабета на распространенность диабетической ретинопатии у больных сахарным диабетом 2 типа. // Журнал вестник Тамбовского университета. – Тамбов. -2015. -№3. –С. 532-534
2. Вернигородский С.В. Морфологические изменения сосудистого русла легких у больных сахарным диабетом 2-го типа // МЭЖ. - 2014. - №6 (62).-С. 127-129.
3. ВОЗ. Глобальный доклад по диабету 2016 г. [Электронный ресурс] / Всемирная организация здравоохранения // Режим доступа: <https://www.who.int/diabetes/global-report/ru/> (дата обращения: 25.05.2020).
4. Дедов И. И., Шестакова М. В., Викулова О. К. Эпидемиология сахарного диабета в Российской Федерации: клиничко- статистический анализ по данным федерального регистра сахарного диабета. // Сахарный диабет. – Москва. -2017. –№1. – С. 13-41
5. Ismoilov S.I. Endokrinologiyadan tanlangan ma`ruzalar. –Toshkent, 2005.-B. 105-183.
6. Salomatlik kutubxonasi. // Ilmiy jurnal.-Toshkent, 2015. -32 b.
7. <https://journals.sagepub.com/>
8. <https://www.hindawi.com/journals/ijvm/2012/918267/>